

הצטרפות גופים חוץ-בנקאיים למערכת זה"ב

תנאים ודרישות, עמלות ואופן התנעת תהליך ההצטרפות

ירושלים, חשוון תשפ"ד
אוקטובר 2023

מחלקת מערכות תשלומים וסליקה - אגף מסלקות
היחידה לניהול מסלקות

הצטרפות גופים חוץ-בנקאיים למערכת זה"ב

תנאים ודרישות, עמלות ואופן התנעת תהליך ההצטרפות

רקע

בנק ישראל מפעיל את מערכת זיכויים והעברות בזמן אמת (להלן: "מערכת זה"ב"). מערכת מתקדמת לסליקה יעילה ואמינה של התשלומים במשק בשקלים חדשים, בזמן אמת ובאופן סופי¹. הוראות התשלום המועברות במערכת זה"ב מבוצעות באופן מיידי ונחשבות סופיות עם ביצוען. המערכת מאפשרת למשתמשים בה ביצוע מהיר ובטוח של תשלומים: פעולת הסליקה מתבצעת תוך דקות ספורות, היא אינה ניתנת לביטול ומקבלת התשלום יכול לעשות בו שימוש מיידי.

בנוסף, מערכת זה"ב מהווה את הסולק הסופי במשק הישראלי לכלל הפעילות השקלית במשק, כמפורט להלן: מערכות התשלומים הקמעונאיות המשתתפות במערכת זה"ב ומחוברות אליה מעבירות מסרי תשלום בין המשתתפים בהן, ושולחות הוראות תשלום למערכת זה"ב על בסיס רישום נטו. כמו-כן ניתן להעביר העברות כספיות בין שני גופים המשתתפים במערכת זה"ב בינם לבין עצמם או בשם לקוחותיהם. המשמעות היא שההתחשבנות הסופית והכספית בשקלים של כלל המשק מתבצעת במערכת זה"ב.

המשתתפים בסליקה במערכת זה"ב הינם גופים ומערכות תשלומים קמעונאיות שפועלים בשמם או עבור לקוחותיהם. ההשתתפות במערכת זה"ב מחייבת עמידה בכללי מערכת זה"ב (להלן: "כללי המערכת"), וזאת לצורך שמירה על יציבות ויעילות המערכת והבטחת הסליקה התוך יומית של כלל התשלומים המועברים בה.

המשתתפים במערכת זה"ב יכולים להעביר הוראות תשלום בגין פעילותם מול המשתתפים האחרים במערכת או עבור לקוחותיהם. כמו כן, משתתף במערכת זה"ב יכול לסלוק בחשבונו תנועות נטו שנובעות מפעילותו, וככל שרלוונטי - תנועות נטו שנובעות מפעילות של משתתף שמיוצג על ידו בסליקה במערכות תשלומים אחרות: מסלקות הבורסה; מערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים" ושירות "התשלומים המידיים" המנוהלים על-ידי חברת מס"ב²; מערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" ומערכת מכשירי בנק אוטומטיים (ATM) המנוהלות על-ידי חברת שב"א³; ומסלקת השיקים המנוהלת ומופעלת על-ידי בנק ישראל.

מסמך זה מיועד לגופים המתעניינים בהצטרפות למערכת זה"ב, והוא מתייחס לשלושה היבטים:

1. משמעויות - תנאים ודרישות.
2. עמלות הצטרפות ושימוש במערכת.
3. אופן התנעת תהליך ההצטרפות למערכת.

¹ מערכת מסוג RTGS – Real Time Gross Settlement

² מס"ב - מרכז סליקה בנקאי בע"מ

³ שב"א - שירותי בנק אוטומטיים

מידע בעניין הצטרפות גופים חוץ-בנקאיים למערכת זה"ב

1. משמעויות - תנאים ודרישות

כדי שגופים יהיו רשאים להשתתף כמשתתפים בסליקה⁴ במערכת זה"ב הם נדרשים לעמוד בכל התנאים והדרישות המפורטים להלן:

1.1 תנאי הגישה למערכת זה"ב

1.1.1 רישיון ופיקוח - רישוי ופיקוח לעניין אספקת שירותי תשלום, שיש בהם כדי להבטיח את עמידת ספק שירותי התשלום בתנאים הנדרשים לצורך השתתפות במערכת התשלומים, ובכלל זה אסדרה לעניין ניהול הסיכונים הרלוונטיים לפעילותו במערכת. נושא הרישוי והפיקוח מוסדר מול אגף הפיקוח על מערכות התשלומים בבנק ישראל, כאמור בסעיף 3 להלן שכותרתו "אופן התנעת תהליך ההצטרפות".

1.1.2 חתימה על הסכמים משפטיים נדרשים - חתימה על הסכם הצטרפות למערכת זה"ב בהתאם לכללי המערכת. ההסכם כפי שמופיע בכללי מערכת זה"ב הינו הסכם כללי, קבוע ומחייב להשתתפות במערכת.

1.2 דרישות לצורך הצטרפות למערכת זה"ב

1.2.1 **עמידה בכללי המערכת** - הכללים להשתתפות במערכת זה"ב חלים על כל משתתפי המערכת. תכליתם להוות בסיס מחייב להסדרת הפעילות של כלל המשתתפים.

1.2.2 **אבטחה פיזית** - על המשתתפים מוטלת האחריות להבטיח אבטחה פיזית של המערכת, בקרת גישה (זיהוי ואימות של המשתמש), ביקורת פנימית, תכנית גיבוי ובקרת תנועות ויתרות כמפורט בכללי המערכת.

1.2.3 **ניהול נזילות** - משתתף בסליקה במערכת זה"ב אחראי על ניהול הנזילות שלו במערכת לאורך כל שעות הפעילות של המערכת, דהיינו ביום עסקים רגיל מהשעה 06:45 ועד לשעה 20:00, וביום עסקים קצר מהשעה 06:45 עד 15:00.

1.2.4 **קיומם של כללים או נהלים פנימיים לעבודה מול המערכת** - המשתתף יצהיר על קיום ואכיפה של נהלים לעבודה בעת שגרה ובחירום.

1.2.5 **עמידה בדרישות הטכנולוגיות הנדרשות לעבודה מול המערכת** - היכולות הטכנולוגיות הנדרשות לעבודה מול המערכת ומאפשרות לעמוד בכל הכללים כפי שמפורטים בכללי המערכת.

1.2.6 **עמידה בדרישות ההמשכיות העסקית** - הכוללות הסדרי גיבוי מספקים, אשר יאפשרו המשך של הפעילות השוטפת של המערכת במצבי חירום שונים.

1.2.7 **עמידה בדרישות SWIFT** - לצורך החיבור למערכת זה"ב המשתתף נדרש להתחבר לרשת SWIFT באמצעותה מועברות הוראות התשלום ועליו להיערך לפעילות זו מול חברת SWIFT הן ברמה הטכנולוגית והן ברמה העסקית. בהתאם, נדרשת עמידה בדרישות הרלוונטיות לפעילות של המשתתף הקשורות ל-SWIFT, כפי שיפורט בשלבים מתקדמים יותר של ההתחברות.

1.2.8 **עמידה בדרישות אבטחת מידע וסייבר** - עמידה בדרישות אבטחת המידע והסייבר הרלוונטיות לפעילותו של מבקש הגישה, כפי שיפורט בשלבים מתקדמים יותר של ההתחברות.

על אף האמור בתנאי הגישה ודרישות ההצטרפות, רשאי בנק ישראל בנסיבות מיוחדות המצדיקות זאת לקבוע כי ספקי שירותי תשלום מסוימים לא יהיו רשאים להשתתף במערכת זה"ב ולנהל בה חשבון סליקה, זאת בהתאם לשיקול דעתו הבלעדי. יובהר שבנק ישראל רשאי לדרוש ממבקשי הגישה למערכת זה"ב כל מסמך או מידע, ובנוסף לאפשר למבקשים להשמיע טענותיהם טרם קבלת החלטה סופית בנושא.

כמו כן, בנק ישראל רשאי, בהתאם לשיקולים נוספים לרבות שיקולים העולים במסגרת ניהול הסיכונים, לקבוע ביחס למבקש הגישה התאמות נוספות הנדרשות לצורך השתתפותו.

⁴ משתתף שסולק את פעילותו בחשבון הסליקה שלו במערכת זה"ב. לצורך כך המשתתף נדרש לקבל ממנהל מערכת זה"ב אישור השתתפות במערכת, לחשבון סליקה, ולקישור למערכת באמצעות ממשק SWIFT.

2. עמלות הצטרפות ושימוש במערכת זה"ב

מדיניות גביית עמלות בגין השימוש במערכת זה"ב⁵

בנק ישראל גובה כיום ממשתתפי המערכת עמלות בגין השימוש במערכת זה"ב, וזאת לצורך כיסוי עלויות הפעלת המערכת ללא רווח, כלומר במודל Cost+0. להלן סוגי העמלות ותעריפיהן:

1. **עמלת הצטרפות:** עמלת ההצטרפות הינה עמלה חד-פעמית למשתתף חדש במערכת זה"ב ועומדת על 50,000 ₪.
2. **עמלה חודשית:** העמלה החודשית כוללת רכיב קבוע ורכיב משתנה, כמפורט להלן:

רכיב משתנה (עמלה לכל פעולה) בחודש	רכיב קבוע	מספר תנועות	
בין 2 ₪ ל-8 ₪ לפעולה, בהתאם למספר התנועות החודשיות של המשתתף.	45,000 ₪	מעל 6,000 תנועות בחודש	משתתף גדול
	20,000 ₪	בין 1,001 ל-6,000 תנועות בחודש	משתתף בינוני
	5,000 ₪	בין 101 ל-1,000 תנועות בחודש	משתתף קטן
	2,500 ₪	עד 100 תנועות בחודש	משתתף זעיר

תנועות שסכומן עד 1,000,000 ש"ח לא תחויבנה בעמלת רכיב משתנה.

3. אופן התנעת תהליך ההצטרפות

הגשת בקשה להשתתפות במערכת זה"ב

ספקי שירותי תשלום אשר מעוניינים להשתתף בסליקה במערכת זה"ב, מוזמנים לעיין בתהליך ההצטרפות למערכת התשלומים שמופיע [במדריך הגישה למערכות התשלומים המפוקחות בישראל \("מדריך הגישה"\)](#), ולפנות לאגף הפיקוח על מערכות התשלומים בכתובת המייל: payments-oversight@boi.org.il.

שלבי היערכות לקראת ההשתתפות במערכת זה"ב:

1. מדריך הגישה לעיל מפרט את השלבים שמבקש הגישה נדרש לעבור עד לקבלת אישור הגישה בפועל.
2. לאחר קבלת אישורו העקרוני של אגף הפיקוח על מערכות התשלומים להתחלת תהליך הצטרפות מול מפעיל מערכת זה"ב, מבקש הגישה יפנה למפעיל המערכת בכתובת המייל zahav@boi.org.il.
3. מפעיל המערכת יעביר לו את המידע הפרטני הנדרש לצורך תהליך ההצטרפות למערכת זה"ב.
3. כחלק מתהליך בקשת הגישה לזה"ב, יגיש המבקש למפעיל המערכת מסמך עסקי המפרט את אופי הפעילות שלו, לרבות התייחסות לנושאים הבאים: תהליך ההשתתפות הרצוי מבחינתו במערכת זה"ב; סוג הפעילות הצפויה במערכת; מערכת לניהול נזילות; אופן העבודה מול המערכת; אתרי גיבוי; הסדרי המשכיות עסקית; היערכות מבחינת משאבי אנוש במהלך כל שעות הפעילות של זה"ב; סוג החיבור ל-SWIFT; אמצעי אבטחה; היערכות טכנולוגית ונושאים נוספים כאמור בכללי המערכת.

⁵ מודל התמחור מצוי בבחינה ויעודכן בהתאם לממצאים.

תרשים שלבי היערכות לקראת השתתפות במערכת זה"ב:

1 פניית המבקש לאגף הפיקוח על מערכות התשלומים להכוונה וייעוץ

2 הפיקוח על מערכות התשלומים יעדכן את מפעיל המערכת על עמידה בתנאים לקבלת כללי המערכת

3 פניית המבקש למפעיל המערכת

4 מפעיל המערכת יישלח למבקש הסכם סודיות

5 מפעיל המערכת יעביר את כללי מערכת זה"ב למבקש

6 התנעת התהליך מול המבקש

